

Rok Sedembolestnej Panny Márie
Panna Mária u sv. Alžbety
Skade mám to šťastie...?

Pútne miesto v Levoči: Mariánska hora

Biblický výjav návštevy Panny Márie u sv. Alžbety je v našom národe veľmi obľúbený a premodlený. Sviatok Navštívenia Panny Márie u sv. Alžbety sa v minulosti liturgicky slávil v celej Cirkvi 2. júla, ale po Druhom vatikánskom koncile bol presunutý na 31. máj. Dôvodom tejto úpravy bol chronologický súlad, totiž aby sa tajomstvo navštívenia slávil ešte pred sviatkom narodenia Jána Krstiteľa. Na Slovensku však bol ponechaný pôvodný dátum, teda 2. júl. Bolo to zrejme z toho dôvodu, že tento dátum je veľmi zaužívaný a vžitý a je spojený s najväčšou slovenskou púťou na Mariánsku horu v Levoči. Pútnická tradícia tu siaha až do 13. storočia a trvá nepretržite až podnes. História si na tomto mieste pamätá celkove 4 kostoly z rokov 1247, 1470, 1820 a 1922. Pápež Ján Pavol II. dňa 26. januára 1984 tento štvrtý kostol povýšil na baziliku minor. V roku 2005 sa táto bazilika stala súčasťou Európskej mariánskej siete a od roku 2013 je zapojená aj do svetovej siete najvýznamnejších mariánskych bazilík, v ktorých sa na slávnosť Božského Srdca Ježišovho prednášajú štafetovým spôsobom modlitby za posvätenie kňazov. Dňa 3. júla 1995 navštívil Mariánsku horu pútnik najvzácnejší, Svätý Otec Ján Pavol II.

Výklad Lk 1,39-56

V tomto Lukášovom úryvku je opísaná návšteva Panny Márie u sv. Alžbety. Táto návšteva nasledovala bezprostredne potom, ako Panna Mária prijala posolstvo z neba o narodení Mesiáša, nášho Spasiteľa (Lk 1,26-38). Preto na obidve udalosti možno pozeráť ako na moment vrcholnej Božej starostlivosti o človeka (vtelenie Božieho Syna). Súčasne tu vidíme aj moment vrcholnej ľudskej starostlivosti Márie o blížneho človeka, o príbuznú Alžbetu, ktorá potrebovala pomoc pri pôrode. Mária sa teda vydala na cestu k Alžbete okamžite, ako sa dozvedela o jej nadchádzajúcom materstve.

Panna Mária náhlivo stúpa do judských hôr, pod srdcom nesie Božieho Syna, ktorého predtým prijala pri anjelovom zvestovaní. Cirkevní otcovia tento obraz radi porovnávajú s prenosom Archy zmluvy do Jeruzalema, o čom sa píše v 2Sam 6. Panna Mária sa tak stáva novou Archou, v ktorej našiel svoj príbytok náš Pán. Tak ako sa v Arche zmluvy uchovávali tie najdrahšie predmety židovského náboženského spoločenstva, tak Panna Mária pod srdcom nosila samotného vteleného Boha, ktorý bol už na ceste ako Bohočlovek k nám ľuďom.

Mária *sa ponáhľala*. Išlo tu nielen o fyzickú náhlivosť, ale ešte viac o psychologickú disponovanosť Márie, ktorá chcela pomáhať svojej príbuznej. *Pozdravila Alžbetu*: iste to bol pozdrav pokoja, súladu a radosti. Ich vzájomné stretnutie bolo príležitosťou na oslavu Boha, na jeho chválu a vyjadrenie vďačnosti. Ich stretnutie sa nieslo v atmosfére vďačnosti Bohu jednak za toto stretnutie a jednak za všetko, čo tieto ženy v požehnanom stave prežívali ako Boží dar.

Nasledujúce verše opisujú stretnutie oboch žien-matiek naplnených Duchom Svätým. Alžbeta v odpovedi na Máriin pozdrav poukazuje s prorockým postojom (podobne ako Iz 6,5) na podstatný rozdiel medzi ňou ako jednoduchým a hriešnym človekom a Máriou, ktorá je

Matkou Pána: *Čím som si zaslúžila, že Matka môjho Pána prichádza ku mne?* Je to krásny príklad pokory a vďačnosti.

Kresťanská meditácia sa sústreďuje aj na tajomné stretnutie Jána Krstiteľa s Ježišom, pričom obaja boli ešte len pod srdcom svojich matiek. Alžbetino konštatovanie, že v dôsledku Máriinho pozdravu poskočilo dieťa v lone sv. Alžbety bolo v kresťanskej meditácii dávané do súvisu s osobnosťami Jakuba a Ezaua (Gn 25), ktorí boli ešte pred svojím narodením nositeľmi prorockých znakov. V tomto prípade Ján pod srdcom Alžbety dáva najavo blízkosť Mesiáša a hodnosť jeho Matky. Platí to o to viac, že tento Jánov prejav bol predpovedaný Zachariášovi v chráme (Lk 1,15).

Máriin chválospev *Velebí moja duša Pána* (Lk 1,46-55) je príkladom Máriiných znalostí Písma (porov. 1Sam 2,1-10) a taktiež Máriinho náboženského formátu. Panna Mária totiž v svojom chválospeve oslavuje Božiu pedagogiu v dejinách spásy a svoje osobné prežívanie viery úzko spája s duchovnými osudmi celého vyvoleného ľudu.

Teologicko-spirituálne dôsledky

Motív Panny Márie ako novej Archy zmluvy je spirituálne veľmi bohatý. Panna Mária, podobne ako Archa za čias kráľa Dávida, stúpala smerom k Jeruzalemu, kde býval Zachariáš a Alžbeta. V Arche boli najvzácnejšie náboženské predmety židovského národa (manna, dve kamenné tabule s Desatorom, Áronova palica), podobne aj v Arche-Márii, pod jej srdcom, sa už rozvíja ľudský život Mesiáša, Ježiša Krista, ktorý mal priniesť novú Tóru-Zákon. Veľkého svätca 13. storočia, sv. Antona, nazval pápež Gregor IX. „Archou zmluvy“, zrejme preto, že Anton veľmi dobre poznal Sväté písmo, ktoré aj v svojom každodennom živote prakticky žil.

Alžbetin postoj *Čím som si zaslúžila...* môže byť pre nás kľúčový. Vyjadrujeme ním našu vďačnosť Bohu za to, že prišiel k nám v ľudskom tele ako Bohočlovek. Nijako sme si to nezaslúžili, a predsa sa nás Boh ujal.

Z reakcie Jána pod srdcom jeho matky sv. Alžbety sa odvodzovalo jeho poslanie predchodcu Pána, a to najmä na základe anjelovej predpovede Zachariášovi (Lk 1,15-17). Niektorí cirkevní otcovia na tomto základe usudzovali, že Ján Krstiteľ bol v tejto situácii tajomne očistený od dedičného hriechu a liturgia zrejme na tomto základe dáva sláviť slávnosť narodenia Jána Krstiteľa, čoho sa v liturgickom okruhu okrem Pána Ježiša dostalo jedine Panne Márii.

Máriino a naše Magnificat

Máriin *Magnificat*, ktoré zaznelo z jej úst pri stretnutí s Alžbetou, je súčasťou modlitby Liturgie hodín. Opakujú ho kňazi, rehoľníci a všetci pri modlitbe večerných chvál – vešpier. Mária v ňom najskôr hovorila o daroch, ktoré osobitným spôsobom dostala od Boha ona sama a potom vymenovala Božie dobrodenia, ktorými Boh obdarúva každého spomedzi ľudí. (porov. *Z Homílií svätého kňaza Bédu Ctihodného* – posvätné čítanie 2. júla). Mária týmito slovami ďakovala Bohu za jeho lásku a milosrdenstvo a za to, že poslal svojho Syna Vykupiteľa sveta. Mária chválila a zvelebovala Boha, ktorý je spravodlivý a vždy dodrží svoje prísľuby. Magnificat je veľmi pekná modlitba, ktorá vo svojich slovách obsahuje veľa radosti a dobrorečenia.

Radosť a vďačnosť Bohu je niečo, čo je pre súčasného človeka potrebné. Žijeme v ťažkej dobe, máme veľa problémov, nie vždy a nie všetko sa nám vydarí podľa našich

predstav. Napriek tomu je za čo Pánu Bohu ďakovať. Ak sme aspoň trochu všímvaví, musíme vnímať, čo všetko každodenne od Boha dostávame.

Keď sa nám stáva, že sa nedarí, niečo nejde podľa našich predstáv, hneď máme voči Bohu námietky. A keď sa deje v našom živote niečo dobré, vtedy to okamžite pripisujeme sebe. Nie je taký postoj z našej strany prejavom nevďačnosti? Prečo veľakrát zabúdame, koľkým dobrom nás Boh zahŕňa? Prečo dokážeme iba prosiť?

Keď nás zaťažia ťažké životné záležitosti, s ktorými si nevieme poradiť, vtedy sa obraciame s prosbami na Boha a sme mu ochotní dať rôzne sľuby. Keď problémy, ťažkosti alebo komplikácie pominú, zabúdame na toho, kto nás nimi previedol, kto nás posilňoval, kto bol s nami. Taká je naša vďačnosť. Panna Mária môže byť pre nás učiteľkou vďačnosti.

Pri návšteve u Alžbety si všímame a je nám povzbudením jej vďačnosť a náhlivosť v konaní dobra. Tak ako naše kroky smerujú do nejednej mariánskej svätyne, kostola, nech sa naše skutky náhlia v službe pre iných a naše modlitby zahŕňajú vďaku za všetky Pánove Božie dobrodenia a milosti.

Spracovali:

Mons. Anton Tyrol

Viktor Pardel